

Lluvia, Hierro y Rock&Roll

Burdinazko hiri baten soinu banda

Bilboko rockaren historia bildu nahi zuen Alvaro Heras musikariak. Bila hasi, elkarrizketak egin, hemerrotekak arakatu... eta konturatzerako, bildua zuen material pila erraldoia, ia Bilbo bera bezain handia. 400 orrialdetik gorako liburuaren bigarren edizioa argitaratu berri du: *Lluvia, Hierro y Rock&Roll*.

IKER BARANDIARAN

LIBURU HAU bilbainada itzela da. Ezin bestela definitu. Bilbo Handia dauka abiapuntu eta eremu. Bilbotarren historia zati handi bat konstatzen du. Bilboko kulturaren esparru oso garrantzitsu bati omenaldia egiten dio, eta emaitza bera bilbotarrak harro egoteko modukoa da. Gainera, egileak Bilbo Handia osatzen duten herri eta auzo guztietako rocka jaso du, rockaren hastapen garaietaraino atzera egin da... 1958raino! Hortik gaur egunera arte jaso-

Los Mitos taldeko kideak beheko argazkian. 60ko hamarkadan sortu zen banda, eta beraiek izan ziren Bilboko lehen rock talde handia.

ta ditu ehunka proiektu, abentura, pasarte, amets, porrot, gorabehera eta bilakaera, guztiak rockarekin lotutakoak.

Baina, antza, bilbainaden lurraldean benetako bilbainadez ez dira jabetzen; eta azkenean erakundeetan ate-joka ibili eta inork baietz esan ez dionez, Alvaro Herasek, egileak, egin du liburuaren gaineko lan guztia, argitalpena eta salmenta barne. Bankuan mailegu bat eskatu eta bere kabuz

WWW.BILBORAMA.COM

Alvaro Heras, liburuaren egilea

«Une larrienetan taldeek eta zaleek eutsi diote rockari Bilbon, autogestioaren bidez»

Noiz bururatu zitzaizun halako lana egitea?

Aspaldiko proiektua zen, 2003an hasi nintzen lanean eta bost urte pasa nituen buru-belarri. 150 elkarrizketa izan dira. Nire musika taldeak desaginda zeuden eta rock&rollarekin lotutako zerbaitetan jarraitu nahi nuen.

Egia al da, ez erakundeek eta ez argitaletxeek ez dutela proiektuan inongo interesik jarri?

Bai. Mailegu bat eskatu eta guztia nik egin dut, diseinua izan ezik; hori Vudu-mediak egin du. Behin liburua idatzita, argitaratzeko laguntza bila hasi nintzen. Baina lur jota utzi ninduen erakundeen jarrerak. Ate asko jo nituen: Bilboko Udala, BBK, Euskaltel, Bilborock, EHU, Deustuko Unibertsitatea... Aspaldian

rocka promozionatzeko Bilbon diru dezente gastatzen da (BBK Live, Bilbo-rock, Bilbo Hiria lehiaketa...), eta uste nuen halako lan batek derrigorrez erakar-garria izan behar zuela. Bizkaiko Aldundiak eta argitaletxe batzuek interes pixka bat jarri zuten, baina argitalpen baldintzak eskasak ziren. Azkenean bankura jo eta aurrera egin nuen. AEBetako eta Europako ezagunekin honetaz hitz egiterakoan, zur eta lur gelditzen dira bukatutako halako lan bati hemengo erakundeek bizkarra eman diotelako.

Lanean hasi zinenean, hartuko zuen tamainaren jakitun zinen?

Ez nuen halako liburu mardulik irudikatzen. Baina elkarrizketak eta ikerketa lanak aurrera egin ahala, informazio ugari pilatzen joan zen eta ordurako

argitaratu du Bilboko rockak izan duen entziklopedia-liburu historiko osatuena eta bakarra: *Lluvia, hierro y rock&roll. Historia del rock en el Gran Bilbao (1958-2008)*. Zorionez jendeak jakin du, erakundeek ez bezala, lan erraldoi horren tamaina eta balioa estimatzen. Lehen edizioa hiru hilabetetan agortu da; eta Herasek datu batzuk gehitu eta zuzenketa batzuk eginda, salgai jarri du dagoeneko bigarren argitalpena.

Ez dago zalantzarik: Bilbo da Euskal Herriko rockaren hiriburua; ez dute hori bilbotarrak bakarrik esaten. Nahikoa da astero kontzertuen agenda ikustea. Dozenaka dira mota eta tamaina desberdineko kontzertuak antolatzen dituzten areto, gaztetxe, taberna eta lokalak. Kafe Antzokia, Azkena, Santana 27, Bilborock, Balcon de la Lola, Bullit, Crazy Horse, Kukutza gaztetxea, Deustuko

gazte lokala... Horiek, beste askok eta mota guztietako talde andanak rockaren alorrean erreferente bihurtu dute Bilbo.

Egia da 80ko eta 90eko hamarkadetan Donostiak protagonismo handia hartu zuela, Anoetako Belodromoak eta inguruko kiroldegiek kontzertu garrantzitsuak hartu zituztelako; eta aintzat hartu behar da, baita ere, Bilbok luzaroan ez zuela kontzertu erraldoiak egiteko kokagune aproposik izan. Baina Bilbo inguruko burrundara irekiagoa, handiagoa eta interesgarriagoa izan da beti. Batez ere, bertan batutako gizabanako eta kolektiboen ekimen sutsuagatik. Horren guztiaren sustraletara jo du Alvaro Heras musikari bilbotarrak –honez-kero, musikaria izateaz gain, ikertzaile eta idazle tituluak ere irabazi ditu, bestalde–.

Behean, ezkerretik eskumara Cancer Moon, Platero y Tú eta Eskorbuto taldeak. Bakoitza bere garaian, Bilbo Handiko rockaren historian hiru mugarri izan dira taldeok.

ELENA GONZÁLEZ

ARCHIVO DRO

geldiezina zen. Behin baino gehiagotan liburua berregituratu behar izan dut.

Gehien harritu nauena rockaren hastapenen atala da. Zaila izango zen sasoi hartako informazioa batzea...

Bai. Interneten ez zegoen ezer —orain gutxi webgune bat abiarazi dute— eta 60ko eta 70eko hamarkadetako bibliografiarik ez zegoen. *El Hierro*, *La Hoja del Lunes*, *La Gaceta del Norte*, *Egin* eta *El Correo Español* egunkariak aztertzen ordu ugari pasa nituen. Horrez gain, elkarriketa asko egin nituen.

Zer aurkikuntza da zuretzat bereziarena?

Prozesu guztia aurkikuntza interesgarri betetako abentura izan da. 70eko hamarkadako Traidor, Inconfeso y Mártir, Celula, The Word eta Familia taldeak deskubritu izana. Oso interesgarria izan da, baita ere, 80ko hamarkadako Primitivos eta Medanos de Singapur taldeen maketak entzutea. Eta nire arreta deitu zuen, era berean, jakiteak 2006an Bilbao Live Festival jaio arte, hemen

jaialdi erraldoiak egiteko saiakerek porrot egin izana: Los 10 mandamientos del rock, 1978an; Rockazoka, 1999an; eta Bilbao Accion Rock, 2003 eta 2004an.

Zerk edo nork eutsi dio rockaren garrari Bilbon?

Une larrienen jarraitzaileak eta musika taldeak izan dira, batez ere autogestioaren bidez. Garai luze batean —ez da aspaldiko kontua— rocka ez zegoen modan eta erakundeek eta jarraitzaile askok ez zuten babesten; bazirudien rocka gaizki ikusita zegoela. Lokalak itxi eta kontzertuak egiteko mota guztietako trabak jartzen zituzten. Garai horietan hainbat talde eta gizabanakok itzelezko lana egin zuten kontzertuak antolatzen, fanzineak argitaratzen, irratsaioak egiten eta gustuko taldeen diskoak kaleratzen. Orain badirudi rocka nolabait “instituzionalizatu” egin dela: makrojaialdiak, lehiaketa subentzionatuak, udalen entsegu lokalak eta aretoak... Babesa gauza ona da, horretarako borrokatu zen, baina nik faltan botatzen ditut iraganeko freskotasuna eta autogestioa lantzeko gaitasuna, nahiz eta oraindik badien halako talde eta gaztetxeak.

Orriotara ekarri dugun liburuak 460 orrialde ditu, eta tamaina horri esker rockak 50 urtean eman duena ezagutu dezakegu; horretarako, protagonistengana jo du, baita garai bakoitzeko hedabideetan argitaratutakoa arakatu ere. Bidaia 1958an hasten da Los Optimistas taldeak EPa kaleratu zuenean eta Soroak laukotea hasi zenean. Haiei 60ko hamarkadan orkestrek, Los Espectros eta Los Crazys bezalako taldeek eta *matinée* formatuko kontzertuek jarraitu zieten. Eta hamarkada bukatu aurretik, Los Mitos, Bilboko lehen talde handia jaio zen. Haiekin eta

Los Belasekin lehenengo diskoteka-garitoak eta disko dendak zabaldutako ziren.

70eko hamarkadarekin, Bilbora lehen talde atzeritarrak etortzen hasi ziren: Golden Earring Ayala antzokira, Uriah Heep eta Suzi Quatro La Casillara... Gerora, Zanahoria Eléctrica moduko taldeek erreleboa hartu zuten, eta Fase, Isidoro y su colección de puertas plegables, Medanos de Singapur, Zarama eta Enbor bezalako txanda iritsi zen.

80ko hamarkadarekin punkaren eztanda etorriko zen eta Ezkerraldeak lehen baino protagonismo handiagoa hartu, egoera ekonomiko

latzak eta biztanleria multzokatuak bultzatuta. Musika lehiaketak biderkatu eta Hilargi kontratazio agentzia sortu zuten, gutxira Hilargi-Discos Suicidas bihurtu zena. Luza-roan erreferente izan zen Gaueko aretoa zabaldutako fanzineen eta irratiaren eztanda gertatu... eta 1989an Bilbo Hiria musika lehiaketa sortu zuen Alternatiba promotorak, Udalak eskatuta.

90eko hamarkadan, musika estilo gehiagok argia ikusi zuten. Bilboko Gaztetxea okupatu zuten —gerora, gaztetxearen eta Gauekoren hutsunea estaltzeko, En Canal zabaldutako—, *El Tubo* musika aldizkaria jaio, eskuin ibarreko taldeek Getxoko Aularen eta Gwendolyne aretoaren inguruan garrantzi handia hartu zuten... eta 1997an Udalak Bilborock zabaldutako zuten.

Historia hori guztia hamarkadaka banatuta dago eta horrez gain, egunkari eta aldizkariak, irratiek eta fanzineek eskainitako kapitulu mamitsuak ere batu ditu Herasek. Punkak ere badu bere toki bereiztua, baita rockerrek, rock gogorrek, heavyek, Eskorbutok eta drogekin rock-and-rollean izan duten eraginak ere. Eta, jakina, Bilbo Handiko rockaren historian zeresan handia izan duten protagonisten —ezezagun eta ezagun— ahotik jasoko ditugu azalpen, bizipen eta pasarte horiek. ■

www.myspace.com/historiarockbilbao
helbidean liburuari buruzko informazio gehigarria

